

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК
« 31 » _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проєктора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 31 » _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту
«Святослав БРИТІЛЬ»

« 31 » _____ 08 _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«ДИТЯЧА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність – 012 Дошкільна освіта

Освітньо-професійна програма – *Дошкільна освіта. Інклюзивна освіта.*

кафедра освітології і педагогіки

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПІЗ (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	2	30	30	4	8	48	120	2
Заочна	1	2	8	4	-	-	108	120	3

31.08.2023 *[Signature]*

Тернопіль - 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальності 012 «Дошкільна освіта», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23 червня 2023 р.).

Робочу програму склала д.пед.н., професор кафедри освітології і педагогіки **Лілія РЕБУХА**.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри освітології і педагогіки (протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.).

**Завідувач кафедри,
д.пед.н., проф.**

Лілія РЕБУХА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 012 «Дошкільна освіта» (протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.).

**Голова групи забезпечення
спеціальності, к.е.н., доцент**

Ірина БІЛОУС

**Гарант освітньої програми,
к.е.н., доцент**

Ірина БІЛОУС

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Дитяча та педагогічна психологія»

Опис дисципліни «Дитяча та педагогічна психологія»

Дисципліна «Дитяча та педагогічна психологія»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4	Галузь знань – 01 «Освіта/Педагогіка»	Статус дисципліни дисципліна циклу професійної підготовки, обов'язкова Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 0127 «Дошкільна освіта». Освітньо-професійна програма: «Дошкільна освіта. Інклюзивна освіта»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 2</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: <i>Денна – 30</i> <i>Заочна – 8</i> Практичні заняття: <i>Денна – 30</i> <i>Заочна – 4</i>
Загальна кількість годин: <i>денна – 120 год.</i> <i>заочна – 120 год.</i>		Самостійна робота: <i>Денна – 56 год. (в т.ч. тренінг – 4 год.)</i> <i>Заочна – 108 год.</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 4</i>
Тижневих годин – 8, з них ауд. – 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Дитяча та педагогічна психологія»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Дисципліна «Дитяча та педагогічна психологія» належить до переліку нормативних навчальних дисциплін, що пропонуються в рамках циклу професійної підготовки бакалаврів зі спеціальності «Дошкільна освіта» на

першому році навчання. Вона забезпечує загальний та професійний розвиток бакалавра та спрямована на отримання поглиблених знань у сфері дитячої та педагогічної психології. Загальним напрямом цієї дисципліни є підготовка студентів до такого виконання обов'язків педагога, що відповідало б вимогам сучасної педагогіки та психології.

Мета вивчення цієї дисципліни – формування у майбутніх педагогів систематизованих психолого-педагогічних уявлень, теоретичних знань та практичних умінь, які дозволять їм адекватно і ефективно використовувати одержані знання при реалізації діяльності фахівця дошкільної освіти.

Зміст дисципліни: вивчення та розуміння базових понять і категорій науки, системи психологічних знань, закономірностей, механізмів, методологічних підходів щодо вивчення психічних явищ людини, їх виникнення, функціонування та розвиток; поведінки, діяльності, вчинків; психофізіологічних процесів та механізмів, які лежать в основі різних форм психічної активності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основне завдання навчальної дисципліни – полягає у сприянні глибокому розумінню тих чи інших особливостей дитини, причин їх формування та шляхів профілактики і корекції.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності психічного розвитку дитини на різних етапах її онтогенезу, психологічні закономірності навчання й виховання особистості.

Згідно з кваліфікаційною характеристикою спеціаліста дошкільної освіти у процесі вивчення курсу «Дитяча та педагогічна психологія» передбачається вирішення таких завдань:

- розвиток умінь і навичок правильно і науково обґрунтовано пояснювати, вивчати і досліджувати особливості і закономірності розвитку дитячої психіки в ході онтогенезу людського індивідуума;
- вивчення психологічних особливостей дитячого вікового періоду;
- вивчення особливості перебігу вікових психологічних криз;
- вивчення суті психологічних новоутворень кожного вікового етапу;
- вивчення особливостей соціальної ситуації розвитку особистості у дитячому віковому періоді;
- вивчення психології навчання, учіння, виховання дитини.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

Процес вивчення дисципліни «Дитяча та педагогічна психологія» спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

- Здатність до міжособистісної взаємодії.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.
- Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність,

свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

- Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

- Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

- Здатність демонструвати розуміння інклюзивних цінностей, уміння розпізнавати та враховувати різноманітність осіб, здійснювати індивідуальний супровід в освітньому процесі.

- Здатність до організації та здійснення супроводу осіб з особливими освітніми потребами.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: Вступ до спеціальності, загальна педагогіка, історія дошкільної педагогіки.

2.5. Результати навчання.

До результатів вивчення дисципліни «**Дитяча та педагогічна психологія**» є набуття таких знань:

- Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

- Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

- Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

- Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

- Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

- Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

- Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

- Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.
- Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.
- Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.
- Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
- Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.
- Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.
- Налагоджувати взаємодію та здійснювати консультування батьків дітей з особливими освітніми потребами.

3. Програма навчальної дисципліни «Дитяча та педагогічна психологія»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ЯК НАУКИ

Тема 1. Педагогічна психологія як наука і навчальний предмет

Педагогічна психологія як галузь психології. Структура педагогічної психології. Предмет психології навчання. Предмет психології виховання. Предмет психології викладання. Основні проблеми педагогічної психології. Завдання педагогічної психології. Етапи розвитку педагогічної психології. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками (педагогіка, вікова, загальна, експериментальна, соціальна психологія, філософія, математика та інші). Психологічні засади педагогічного процесу. Задачі психологічного забезпечення педагогічного процесу.

Тема 2. Психологія дошкільної освіти.

Стан сучасної дошкільної освіти, принципи, тенденції розвитку. Модель освітнього процесу і педагогічної діяльності на щаблі дошкільної освіти. Зміст і самоцінність дошкільного дитинства та цільові орієнтири дошкільної освіти. Проблема наступності дошкільної та шкільної освіти. Інклюзія у дошкільній освіті. Дитинство як самоцінний період життя людини. Дитинство як культурно-історичний феномен. Криза сучасного дитинства. Цільові орієнтири дошкільної освіти. Основні моделі освітнього процесу в дитячому садку. Оптимальна модель освітнього процесу в дошкільному віці. Освітні ситуації на

щаблі дошкільної освіти. Загальні проблеми педагогічної психології дошкільної освіти: проблема сензитивних періодів; проблема зв'язку педагогічного впливу з психологічним розвитком дитини; проблема співвідношення навчання і виховання; проблема системного характеру розвитку дитини і комплексності педагогічних впливів; проблема впливу спадковості та середовища на психологічний і поведінковий розвиток дитини; проблема забезпечення індивідуалізації навчання; проблема соціальної адаптації та реабілітації.

Тема 3. Основи психології розвитку особистості дошкільника в освітньому середовищі

Загальне поняття про психічний розвиток. Основні теорії психічного розвитку дитини. Психічний розвиток і навчання. Основні напрямки психічного розвитку дітей у навчально-виховному процесі. Виховання і етапи розвитку дитини. Вплив виховання на різні етапи розвитку дитини. Психічний розвиток на різних вікових етапах. Кризи сучасного дитинства. Типові ситуації розвитку в дошкільному віці. Становлення суб'єктності дошкільника в ситуаціях розвитку. Віково-нормативна модель розвитку дошкільників.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ЯК ФЕНОМЕН ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 4. Учіння та учбова діяльність як складова педагогічного процесу.

Учіння як складова педагогічного процесу. Теоретичні і практичні проблеми психології учіння. Основні компоненти учіння (змістові, цільові, мотиваційні, операційні, емоційно-вольові, комунікативні, результативні, контрольні-оцінні). Вікова динаміка процесу учіння. Рівні сформованості навчальної діяльності. Уміння навчатися самостійно як інтегральна якість особистості. Здібності до учіння. Психодіагностика розумової самостійності індивіда. Научіння та його види. Концепції учіння. Загальна характеристика учбової діяльності. Структура учбової діяльності. Мотиваційний компонент учбової діяльності. Операційний компонент учбової діяльності. Контроль і самоконтроль у структурі учбової діяльності. Самостійна учбова діяльність. Змістовний компонент учбової діяльності. Формування і розвиток навичок.

Тема 5. Загальна характеристика психології навчання та навчальної діяльності. Мотивація навчання.

Предмет психології навчання. Проблеми психології навчання. Психологія і педагогіка навчання. Типи навчання. Розвивальні можливості навчання. Конструювання навчального змісту. Мотиви навчання. Моделі навчання (інформаційна, операціональна, розвивальна). Психологічні аспекти дидактичних принципів, змісту предмета і методів засвоєння знань, умінь,

навичок. Теорії навчання (Л.С. Виготський; П.Я. Гальперін, В.В. Давидов, Д.Б. Ельконін, О.М. Матюшкін, Л.М. Проколієнко та ін.) Концепції управління навчанням. Розвиток особистості в процесі навчання. Способи управління навчанням: програмоване навчання, алгоритмізація, проблемне навчання, комп'ютерне навчання, уроки-діалоги тощо. Перспективи індивідуального розвитку учнів. Психологічні механізми ціле покладання в навчанні. Завдання психології навчання як розділу педагогічної психології. Проблема мотивів діяльності як зона з стрижневих проблем у психології. Поняття мотиву в психології навчання. Особливості навчальної мотивації. Побудовники навчальної діяльності. Стійкість і динаміка навчальної мотивації. Функції навчальних мотивів. Інтерес як один з інтегральних проявів складних процесів мотиваційної сфери. Мотиви досягнення успіху й запобігання невдачі. Розвиток внутрішньої мотивації навчання.

Тема 6. Психологія навчальної діяльності і навчання у дошкільному віці, готовність до школи.

Сутність навчальної діяльності. Результат навчальної діяльності. Освітній процес. Основне джерело становлення й розвитку пізнавальної активності людини. Характеристики теоретичного мислення. Структура навчальної діяльності в загальнопсихологічній теорії діяльності. Формування та становлення навчальної діяльності учня. Особливості психології навчання дітей дошкільного віку. Загальні питання навчання дітей дошкільного віку. Формування психологічної готовності дошкільника до навчання. Особливості уваги дітей на заняттях. Сприймання навчального матеріалу. Умови успішного засвоєння знань. Формування уявлень та знань в процесі навчання. Умови розвитку навчальної діяльності дітей дошкільного віку. Зміст навчання дітей дошкільного віку. Психологічні передумови формування навчальної діяльності у дошкільному віці. Основні рівні розвитку і готовність дошкільника до навчання.

Тема 7. Психологія виховання. Психологічні основи змісту, форм організації та методів виховання

Виховання як суспільне явище та соціальна функція. Предмет психології виховання. Проблеми психології виховання. Виховання як процес формування цілісної особистості. Закономірності виховного впливу. Історичні моделі виховання. Виховання та індивідуальний розвиток учнів. Процес виховання та чинники неорганізованого соціального впливу. Психологічні механізми виховання. Методи і прийоми виховного впливу. Самопізнання та самооцінка як передумови само актуалізації у вихованні. Поняття про моральність. Критерії та показники вихованості. Вікові аспекти виховання і життєвий шлях особистості. Психологічні особливості дітей з асоціальною поведінкою. Психологія індивідуального підходу в процесі виховання особистості. Завдання психології виховання. Індивідуальний підхід у процесі виховання. Соціальні інститути виховання. Психологічні аспекти самовиховання

особистості. Сутність критеріїв вихованості і виховного впливу.

Тема 8. Психологія виховання і соціалізація в дошкільному віці.

Виховання як формування цілісної особистості. Розумове виховання дітей дошкільного віку. Фізичне виховання дітей дошкільного віку. Психологія морального виховання дітей дошкільного віку. Психологія естетичного виховання дітей дошкільного віку. Психологія трудового виховання дітей дошкільного віку. Виховання волі і характеру у дітей дошкільного віку. Виховання дітей з порушеннями психічного розвитку та шляхи подолання проблем. Виховання як фактор розвитку самосвідомості. Формування "Я-концепції" дитини. Виховання дітей з порушеннями психічного розвитку. Типологія емоційних розладів. Проблема подолання поведінкових відхилень. Виховання гіперактивних дітей. шляхи подолання проблем.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГА ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 9. Загальна характеристика педагогічної освіти. Психологічна структура педагогічної діяльності

Загальна характеристика педагогічної освіти. Педагогічна діяльність в просторі освіти. Психологічні характеристики, специфіка, структура педагогічної діяльності. Процеси освіти й освітні процеси. Віково-орієнтована модель освітньої діяльності. Педагогічні здібності їх структура. Педагогічні вміння та навички. Структура педагогічної діяльності вчителя (конструктивна, організаційна, комунікативна). Професійна спрямованість особистості вчителя. Характеристика основних функцій та педагогічних умінь. Психологічна характеристика педагогічної майстерності і стилів педагогічної діяльності. Діяльність педагога: Педагогічний ідеал і його конкретно-історичне втілення. Педагогічні здібності: дидактичні, експресивні, перцептивні, організаторські, сугестивні. Педагогічний такт і здібність до педагогічного спілкування. Здібності педагога Особистість педагога: Морально-психологічний образ педагога в суспільній свідомості. Комп'ютерні методи в системі освіти.

Тема 10. Вихователь як суб'єкт педагогічної діяльності

Особистість педагога як предмет психологічного дослідження. Педагог – суб'єкт педагогічної діяльності. Професійна готовність науково-педагогічного працівника до педагогічної діяльності. Психологічна характеристика особистості вчителя. Професійно значущі якості особистості вчителя. Психологія педагогічної саморегуляції. Індивідуальний стиль діяльності вчителя. Загальна характеристика педагогічного спілкування. Ефективність педагогічного спілкування. Особистість педагога як предмет психологічного дослідження. Особистісні якості в структурі суб'єкта педагогічної діяльності. Розвиток творчих здібностей педагога. Педагогічне сприйняття. Специфіка педагогічного мислення. Вимоги до вчителя в умовах науково-технічного і соціального прогресу

Тема 11. Професійна підготовка і особистісний розвиток педагога

Професійно значущі особистісні якості педагога. Психологічна характеристика особистості вчителя. Професійна самосвідомість вчителя. Професійна відповідність (придатність) вчителя. Особливі професійні і суспільні функції учителя. Вихователь дитячого садка. Сукупність професійно необхідних якостей та інших особливостей вчителя. Педагогічна (професійна) спрямованість особистості вчителя. Професійна (педагогічна) самосвідомість (Я-концепція) вчителя. Збереження психічного, фізичного здоров'я вихователя ЗДО, як умова ефективності професійної діяльності. Розвиток творчих здібностей педагога.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ

«Дитяча та педагогічна психологія»

(денна форма навчання)

	Кількість годин					Контр. заходи
	Лекції	Практ. заняття	СРС	Індивід. робота	Тренінг, КІПЗ	
<i>Змістовий модуль I. Науково-теоретичні засади педагогічної психології як науки</i>						
Тема 1. Педагогічна психологія як наука і навчальний предмет	2	2	6	1	0,5	Тести, кейси
Тема 2. Психологія дошкільної освіти	4	4	6	-	0,5	Тести
Тема 3. Основи психології розвитку особистості дошкільника в освітньому середовищі	4	4	6	-	1	Запитання, участь у дискусії
<i>Змістовий модуль II. Навчання і виховання як феномен педагогічної та дитячої психології</i>						
Тема 4. Учіння та учбова діяльність як складова педагогічного процесу.	4	4	6	1	1	Запитання, тести,
Тема 5. Загальна характеристика психології навчання та навчальної діяльності. Мотивація навчання.	2	2	5	-	1	Кейси, тести,
Тема 6. Психологія навчальної діяльності і навчання у дошкільному віці, готовність до школи.	4	4	5	1	1	Тести
Тема 7. Психологія виховання. Психологічні основи змісту, форм організації та методів виховання	2	2	5	-	1	Кейси, тести
Тема 8. Психологія виховання і соціалізація в дошкільному віці.	2	2	2	-	1	Запитання, тести
<i>Змістовий модуль III. Психологія педагога та педагогічної діяльності</i>						
Тема 9. Загальна характеристика педагогічної освіти. Психологічна структура педагогічної діяльності	2	2	2	0,5	0,5	Запитання, участь у дискусії
Тема 10. Вихователь як суб'єкт педагогічної діяльності	2	2	3	-	0,5	Ситуаційні завдання
Тема 11. Професійна підготовка і особистісний розвиток педагога	2	2	2	0,5		Презентація практичних матеріалів
Разом	30	30	48	4	8	

(заочна форма навчання)

	Кількість годин				
	Лекції	Практ. заняття	СРС	Індивід. робота	Контр. заходи
<i>Змістовий модуль I. Науково-теоретичні засади педагогічної психології як науки</i>					
Тема 1. Педагогічна психологія як наука і навчальний предмет	1	1	9	-	
Тема 2. Психологія дошкільної освіти	1	-	10	-	
Тема 3. Основи психології розвитку особистості дошкільника в освітньому середовищі	-	-	10	-	
<i>Змістовий модуль II. Навчання і виховання як феномен педагогічної та дитячої психології</i>					
Тема 4. Учіння та учбова діяльність як складова педагогічного процесу.	1	-	10	-	
Тема 5. Загальна характеристика психології навчання та навчальної діяльності. Мотивація навчання.	-	1	10	-	
Тема 6. Психологія навчальної діяльності і навчання у дошкільному віці, готовність до школи.	1	-	10	-	
Тема 7. Психологія виховання. Психологічні основи змісту, форм організації та методів виховання	1	-	10	-	
Тема 8. Психологія виховання і соціалізація в дошкільному віці.	1	1	10	-	
<i>Змістовий модуль III. Психологія педагога та педагогічної діяльності</i>					
Тема 9. Загальна характеристика педагогічної освіти. Психологічна структура педагогічної діяльності	1	-	10	-	
Тема 10. Вихователь як суб'єкт педагогічної діяльності	1	-	9	-	
Тема 11. Професійна підготовка і особистісний розвиток педагога	-	1	10	-	
Разом	8	4	108		

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I.

Науково-теоретичні засади педагогічної психології як науки

Практичне заняття 1. Педагогічна психологія як наука і навчальний предмет

1. Педагогічна психологія як галузь психології.
2. Структура педагогічної психології.
3. Предмет психології навчання. Предмет психології виховання. Предмет психології викладання.
4. Основні проблеми педагогічної психології.
5. Завдання педагогічної психології.
6. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками (педагогіка, вікова, загальна, експериментальна, соціальна психологія, філософія, математика та інші).
7. Задачі психологічного забезпечення педагогічного процесу.

Практичне заняття 2. Психологія дошкільної освіти.

1. Стан сучасної дошкільної освіти, принципи, тенденції розвитку.
2. Модель освітнього процесу і педагогічної діяльності на щаблі дошкільної освіти.
3. Зміст і самоцінність дошкільного дитинства та цільові орієнтири дошкільної освіти.
4. Проблема наступності дошкільної та шкільної освіти.
5. Інклюзія у дошкільній освіті.
6. Криза сучасного дитинства.
7. Цільові орієнтири дошкільної освіти.
8. Оптимальна модель освітнього процесу в дошкільному віці.
9. Загальні проблеми педагогічної психології дошкільної освіти: проблема сензитивних періодів; проблема зв'язку педагогічного впливу з психологічним розвитком дитини; проблема співвідношення навчання і виховання; проблема системного характеру розвитку дитини і комплексності педагогічних впливів; проблема впливу спадковості та середовища на психологічний і поведінковий розвиток дитини; проблема забезпечення індивідуалізації навчання; проблема соціальної адаптації та реабілітації.

Практичне заняття 3. Основи психології розвитку особистості дошкільника в освітньому середовищі

1. Загальне поняття про психічний розвиток.
2. Основні теорії психічного розвитку дитини.
3. Основні напрямки психічного розвитку дітей у навчально-виховному процесі.
4. Виховання і етапи розвитку дитини.
5. Кризи сучасного дитинства.
6. Типові ситуації розвитку в дошкільному віці.

7. Становлення суб'єктності дошкільника в ситуаціях розвитку.
8. Віково-нормативна модель розвитку дошкільників.

Змістовий модуль 2.

Навчання і виховання як феномен педагогічної психології

Практичне заняття 4. Учіння та учбова діяльність як складова педагогічного процесу.

1. Теоретичні і практичні проблеми психології учіння.
2. Основні компоненти учіння (змістові, цільові, мотиваційні, операційні, емоційно-вольові, комунікативні, результативні, контрольно-оцінні).
3. Уміння навчатися самостійно як інтегральна якість особистості.
4. Научіння та його види. Концепції учіння.
5. Загальна характеристика учбової діяльності. Структура учбової діяльності.
6. Мотиваційний компонент учбової діяльності. Операційний компонент учбової діяльності.
7. Контроль і самоконтроль у структурі учбової діяльності.
8. Формування і розвиток навичок.

Практичне заняття 5. Загальна характеристика психології навчання та навчальної діяльності. Мотивація навчання.

1. Предмет психології навчання. Проблеми психології навчання. Психологія і педагогіка навчання.
2. Типи навчання.
3. Розвивильні можливості навчання.
4. Мотиви навчання.
5. Моделі навчання (інформаційна, операціональна, розвивальна).
6. Психологічні аспекти дидактичних принципів, змісту предмета і методів засвоєння знань, умінь, навичок.
7. Теорії навчання (Л.С. Виготський; П.Я. Гальперін, В.В. Давидов, Д.Б. Ельконін, О.М. Матюшкін, Л.М. Проколієнко та ін.)
8. Концепції управління навчанням.
9. Функції навчальних мотивів.
10. Інтерес як один з інтегральних проявів складних процесів мотиваційної сфери.
11. Мотиви досягнення успіху й запобігання невдачі.
12. Розвиток внутрішньої мотивації навчання.

Практичне заняття 6. Психологія навчальної діяльності і навчання у дошкільному віці, готовність до школи.

1. Сутність навчальної діяльності. Результат навчальної діяльності.
2. Структура навчальної діяльності в загально-психологічній теорії діяльності.

3. Особливості психології навчання дітей дошкільного віку.
4. Загальні питання навчання дітей дошкільного віку.
5. Формування психологічної готовності дошкільника до навчання.
6. Умови успішного засвоєння знань
7. Умови розвитку навчальної діяльності дітей дошкільного віку.
8. Психологічні передумови формування навчальної діяльності у дошкільному віці.
9. Основні рівні розвитку і готовність дошкільника до навчання.

Практичне заняття 7. Психологія виховання. Психологічні основи змісту, форм організації та методів виховання

1. Предмет психології виховання. Проблеми психології виховання.
2. Виховання як процес формування цілісної особистості.
3. Виховання та індивідуальний розвиток учнів.
4. Психологічні механізми виховання.
5. Критерії та показники вихованості.
6. Психологічні особливості дітей з асоціальною поведінкою.
7. Психологія індивідуального підходу в процесі виховання особистості.
8. Завдання психології виховання.
9. Психологічні аспекти самовиховання особистості.

Практичне заняття 8. Психологія виховання і соціалізація в дошкільному віці.

1. Виховання як формування цілісної особистості.
2. Розумове виховання дітей дошкільного віку. Фізичне виховання дітей дошкільного віку.
3. Психологія морального виховання дітей дошкільного віку.
4. Психологія естетичного виховання дітей дошкільного віку.
5. Психологія трудового виховання дітей дошкільного віку.
6. Виховання волі і характеру у дітей дошкільного віку.
7. Виховання дітей з порушеннями психічного розвитку та шляхи подолання проблем.
8. Формування "Я-концепції" дитини.
9. Виховання дітей з порушеннями психічного розвитку.
10. Типологія емоційних розладів.
11. Проблема подолання поведінкових відхилень.
12. Виховання гіперактивних дітей та шляхи подолання проблем.

***Змістовий модуль 3.
Психологія педагога та педагогічної діяльності***

Практичне заняття 9. Загальна характеристика педагогічної освіти. Психологічна структура педагогічної діяльності

1. Загальна характеристика педагогічної освіти.

2. Психологічні характеристики, специфіка, структура педагогічної діяльності.
3. Віково-орієнтована модель освітньої діяльності.
4. Структура педагогічної діяльності вчителя (конструктивна, організаційна, комунікативна).
5. Професійна спрямованість особистості вчителя.
6. Характеристика основних функцій та педагогічних умінь.
7. Психологічна характеристика педагогічної майстерності і стилів педагогічної діяльності.
8. Педагогічний ідеал і його конкретно-історичне втілення.
9. Педагогічні здібності: дидактичні, експресивні, перцептивні, організаторські, сугестивні.
10. Педагогічний такт і здібність до педагогічного спілкування.
11. Комп'ютерні методи в системі освіти.

Практичне заняття 10. Вихователь як суб'єкт педагогічної діяльності

1. Особистість педагога як предмет психологічного дослідження.
2. Професійна готовність науково-педагогічного працівника до педагогічної діяльності.
3. Психологічна характеристика особистості вчителя.
4. Психологія педагогічної саморегуляції.
5. Загальна характеристика педагогічного спілкування.
6. Особистість педагога як предмет психологічного дослідження. Особистісні якості в структурі суб'єкта педагогічної діяльності.
7. Вимоги до вихователя в умовах науково-технічного і соціального прогресу

Практичне заняття 11. Професійна підготовка і особистісний розвиток педагога

1. Професійно значущі особистісні якості педагога.
2. Професійна самосвідомість вчителя.
3. Професійна відповідність (придатність) вчителя.
4. Особливі професійні і суспільні функції учителя.
5. Вихователь дитячого садка. Сукупність професійно необхідних якостей та інших його особливостей.
6. Збереження психічного, фізичного здоров'я вихователя ЗДО, як умова ефективності професійної діяльності.
7. Розвиток творчих здібностей педагога.

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Метою комплексного практичного індивідуального завдання (КПЗ) є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань

студентами з дисципліни та розвиток навичок самостійного пошуку та опрацювання літературних і статистичних джерел, вироблення особистого ставлення до сучасних управлінських та етичних проблем. КПЗ є завершальною стадією теоретичної та практичної роботи з дисципліни та виконується із застосуванням знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та практичних занять і охоплює зміст навчальної дисципліни загалом.

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) з дисципліни «**Дитяча та педагогічна психологія**» є формою наскрізних практичних завдань, виконання яких потребує засвоєння змісту конкретних тем з дисципліни та отримання навиків використання набутих знань шляхом проведення певних завдань. Індивідуальні завдання виконує кожен студент шляхом підготовки творчої роботи у вигляді реферату згідно із рекомендованим переліком тем.

Реферат – це завершена теоретична робота з конкретної проблематики (теми) в межах навчальної програми курсу. Обсяг реферату – 5 – 10 сторінок (формат А4). Індивідуальна робота виконується студентом самостійно при консультуванні викладачем. КПЗ оформляється за стандартним зразком і подається викладачу за два тижні до екзамену. Можливий захист практичного індивідуального завдання шляхом усного звіту студента з підготовкою та оформлення презентацій з навчальної дисципліни «**Дитяча та педагогічна психологія**».

Тематика комплексного практичного індивідуального завдання (КПЗ):

1. Методи педагогічної психології та їх використання в управлінні навчально-виховного процесом.
2. Лонгитюдний метод та його застосування у педагогічній психології.
3. Основні напрямки і сучасний стан розвитку педагогічної психології.
4. Основні розділи педагогічної психології.
5. Сучасний стан та завдання вікової психології.
6. Теорія Л.С.Виготського щодо розвитку вікової психології.
7. Суспільне середовище та його роль в психічному розвитку дитини.
8. Вікові і індивідуально-типологічні особливості відмінності між дітьми та їх причини.
9. Провідна діяльність та її розвиток у дітей немовлячого віку.
10. Вікові особливості розвитку психіки дітей дошкільного віку.
11. Пізнавальна сфера шестирічної дитини.
12. Психологічний зміст кризи дошкільника.
13. Характеристика психологічної готовності дитини до школи.
14. Сучасний стан та завдання педагогічної психології.
15. Формування у дітей вміння учитися самостійно.
16. Вплив пізнавального інтересу на розвиток у дітей вміння учитися.
17. Психологічні основи морального виховання.

18. Самооцінка особистості та її місце у вихованні та самовихованні.
19. Психологічні проблеми комп'ютеризації навчання.
20. Педагогічне спілкування та його психологічні характеристики.
21. Педагогічні здібності та їх розвиток.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій викладача, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою, а також засобами самоконтролю (тестами, типовим пакетом контрольних завдань).

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Викладач проводить діагностику якості самостійної роботи студента на індивідуальних заняттях. Вони проводяться в позааудиторний час за окремим графіком, складеним кафедрою.

Тренінг з дисципліни (4 год.).

Програма тренінгу «Готовність дитини до школи: важливі критерії та нюанси діагностики»

Мета: *Розробити та запропонувати систему моніторингу готовності дошкільника до шкільного навчання.*

Структура тренінгу:

1. Підготовка дослідницьких проєктів і презентація результатів у вигляді мультимедійних презентацій.

2. Підготовка дискусії за обраною темою. Пошук аргументів, доведення та спростування тез. Техніка і тактика аргументування. Мистецтво аргументації. Стратегія і структура дискусії у типових академічних і професійних ситуаціях.

Методи проведення: міні-лекції, ситуаційно-рольова гра, дидактична гра, ситуаційна гра, ігри-розминки, відпрацювання конкретних умінь та навичок, робота в малих групах, в парах, практичні вправи, рухливі вправи, тестування, рольові ігри.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Дитяча та педагогічна психологія» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, есе;
- оцінювання результатів КППЗ;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен.

10. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Дитяча та педагогічна психологія» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для екзамену:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Письмовий екзамен	Разом
20	20	20	40	100%
Усне опитування під час занять – 5 б. за тему – макс. 30 б. Модульна контрольна робота (теми 1-6) – макс. 70 б.	Усне опитування під час занять (7-11 теми) 5 балів за тему – макс. 25 балів Модульна контрольна робота, тестування – макс. 75 балів	Підготовка КППЗ – макс. 40 балів Захист КППЗ – макс. 40 балів Участь у тренінгах – макс. 20 балів	Тестові завдання (15 тестів по 4 балів за тест) – макс. 60 балів Пит. 1 – макс. 20 балів Пит. 2 – макс. 20 балів	

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За нац. шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

**11. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ
НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА**

№	Найменування	Номер теми
1.	✓ Мультимедійний проектор Epson EB-505 (1 шт.), рік виготовлення 2018, рік введення в експлуатацію 2019 ✓ Екран проекційний BRYAN 2:1,5 (1 шт.)	1-9
2.	Ноутбук (Базове програмне забезпечення: ОС Windows 10 – згідно ліцензії Microsoft IT Academy та Microsoft DreamSpark for Students; Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox).	1-9
3.	Фліпчарт	1-9

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Базовий компонент дошкільної освіти. / Під науковим керівництвом доктора психологічних наук, професора, член-кореспондента НАПН України – Піроженко Т. О. 2021. 37с.
2. Білан О.І. Програма розвитку дошкільного віку "Українське дошкілля" / ред. Низковська О.В. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.
3. Гармаш, І. Терапія казками Київ : ВГ "Шкільний світ", 2018. 112 с.
4. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 424 с.
5. Дуткевич Т. В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
6. Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 392 с.
7. Іванова В.В. Психологія дитяча: навчально-методичний посібник для самостійної роботи. Мукачево: МДУ, 2019. 104 с.
8. Іванова, В. В. Дитяча психологія у схемах і таблицях : навч. - метод. посібник. Мукачево : МДУ, 2013. 207 с.
9. Колобич О. П. Загальна психологія: навчально-методичний посібник. Львів : Растр-7, 2019. 172 с.
10. Костик Л.Б. Вікова психологія (курс лекцій для студентів зі спеціальності «Дошкільна освіта») : навч. посібник. Чернівці, 2018. 116 с.
11. Олійник М.І., Журат Ю.В., Фесун Г.С. Розвиток та діагностика пізнавальних процесів дошкільника: навчально-методичний посібник. Чернівці: Родовід, 2019. 176с.
12. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: навч. посібник, 2-ге видання, виправлене. Київ : Академвидав, 2015. 400 с.
13. Павелків, Р. В. Психодіагностичний інструментарій в умовах

дошкільного закладу : навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ : ЦУЛ, 2013. 296 с.

14. Поряд і разом: соціалізуємо старшого дошкільника : навчально-методичний посібник / за заг. ред. Н. Гавриш. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 252 с.

15. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник. Київ: Каравела, 2020. 418 с.

16. Райчук, Л. Дитячі страхи. Діагностика та корекція. Київ : Редакція загальнопедагогічних газет, 2014. 120 с.

17. Рашковська, І. Самооцінка та ідеальне "Я" підлітка. Теорія і практика / І. Рашковська. – вид. 2-ге, повторне. Київ : Шкільний світ, 2018. 120 с.

18. Савченко, Ю. Дорослим про дошкільнят: психологія статі. Київ : Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2012. 120 с.

19. Яценко Т.В. Дитяча психологія з психологією дитячої творчості. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів. Кременчук : ПП «Бітарт», 2020. 42 с. 10.

20. Overview of Child Psychology and Development. There Are Three Major Contexts in Children's Psychology. URL: <https://www.verywellmind.com/what-is-child-psychology-2795067>

21. Daniel J. Siegel (2011). The Whole-Brain Child: Revolutionary Strategies to Nurture Your Child's Developing Mind (Hardcover). 192 p.

22. Jean Piaget (1972). The Psychology of the Child (Paperback). 192 p.

23. Robert S. Siegler, Nancy Eisenberg, Judy S. DeLoache (2005). How Children Develop. 635p.

24. Viviana A Zelizer (1994). Pricing the Priceless Child: The Changing Social Value of Children. 296 p.

25. H. Rudolph Schaffer (1996). Social Development 1st Edition. 464 p.